

FRA AVL TIL BIFF

Brunst og brunstk kontroll på kjøttfe

Brunst og brunstkontroll på kjøttfe

Brunstsyklus

Ammekua har en syklus på 21 dager, men noen har kortere syklus og noen lengre. Det kan være alt fra 17 – 24 dager. Det er derfor viktig å notere alle brunsttegn i brunstkalenderen sånn at man kan lære hver enkelt ku sin syklus å kjenne. Da er det lettere å få inseminert til rett tid. Husk å starte brunstkontroll i god tid før forventet inseminering.

Forbrunst

Forbrunsten varer normalt i 1 – 3 dager. Synlig tegn i forbrunsten er slimpropp. Dette er et seigt, uklart slim med tjukk konsistens som etterhvert går over til et mer klarere slim som ikke vil være trådtrekkende. Om slimet ikke er trådtrekkende er dette et tegn på at det er for tidlig å inseminere.

Om man ikke kan trekke slimet mer enn 2 – 4 cm før det revner kan det være for tidlig å inseminere.

Dyra blir også mer aktive og vil søke kontakt hos andre dyr i flokken. Om man har studert når flokken er oppe og spiser, ligger og tygger drøv o.l. gjennom døgnet kan man se at kyrne er veldig forutsigbare. Dette er vanedyr og man kan nesten stille klokka etter dem. Har man noen dyr som er oppe og går når de andre ligger kan dette være et tegn på brunstaktivitet. Andre tegn på forbrunst er at kjønnsorganet på kua blir hovent og rødt. Husk å se etter størkna slim på hale, kryss og lår.

Det er viktig å være tilstede når man forventer brunst. Du bør se etter brunsttegn før dyra har stått opp og etter at de har spist om morgenen. Ta også en tur midt på dagen, ettermiddagen og etter at de har lagt seg til ro på kvelden. Da vil man få med seg mye av eventuell aktivitet og sliming. Særlig etter fôring vil man kunne se mye aktivitet ved brunst. Se også etter om det er bløte flekker bak på kua etter slikking fra andre kuer. Et tips kan være å observere dyra uten at de ser deg. Ofte vil dyra for eksempel forbinde deg med fôring og det kan da være at de brunstige dyra blir opptatt av deg og skjuler viktige brunsttegn.

Tegn på forbrunst

- Slimpropp - uklart. Kan beskrives som en liten klump med seigt slim
- Klart og ikke-trådtrekkende slim
- Røde og hovne kjønnslepper

Brunst

Selve brunsten starter etter forbrunsten og kan vare i rundt 18 timer. Det er nå de fleste dyra vil ha rideaktivitet. Det sikreste tegnet på at kua er brunstig og klar for inseminering er når den står for oppritt. Kua har fortsatt røde og hovne kjønnslepper. Når rett tid for inseminering nærmer seg vil man kunne observere et mer seigt og trådtrekkende slim med luftbobler. Se hvor langt du kan dra slimet for å se om det er trådtrekkende eller ikke. Bildet nedenfor til høyre viser slim som indikerer at det er tid for inseminering.

Om man kan strekke slimet ca 10 cm er dette en god indikator på at det er tid for inseminering.

Andre tegn er snusing bak. Hodehviling og senka lend. Se også etter om det er bløte flekker bak på kua etter slikking fra andre kuer. Det kan dannes SAG-grupper (seksuelt aktive grupper). En SAG-gruppe er flere dyr som er aktive sammen. Gruppen kan for eksempel bestå av tre brunstige kyr som er på ulikt stadium i brunsten. Gruppen kan også bestå av kun ei ku som er brunstig, men at flere kyr henger seg på. Her må man følge med i tilfelle det er flere kyr som er brunstige. Se etter om det kun er ei som ris på eller om de bytter på å ri/stå. Husk noen kyr rir like mye som de står for andre. Det kan også være at høgrangerte kyr mottar mer brunsttegn enn de lavrangerte og er dermed lettere å oppdage.

Huskeregul:

Står kua om morgenen skal kua insemineres samme dag. Står kua på ettermiddag/kveld skal kua insemineres dagen etter.

Hodehviling.

SAG-gruppe.

Hodehviling og senka lend.

Ku står for oppritt.

Eggløsningen vil skje rundt 30 timer etter hovedbrunstens start, så den beste tida for å inseminere er 9 – 24 timer etter hovedbrunstens start. Vanlig oksesæd lever i 24 timer. Om man bruker SpermVital vil sæden leve i 48 timer.

Tegn på hovedbrunsten

- Seigt, langt trådtrekkende slim med luftbobler
- Økt aktivitet
- Stårefleks
- Røde og hovne kjønnslepper, både utenpå og inni

Etterbrunsten

Her vil aktiviteten og de fleste brunsttegn avta, men noe slim kan fortsatt forekomme. Slimet er da ikke lenger trådtrekkende. Blødning vil kunne forkomme 1 – 2 dager etter at brunsten er slutt. Det er veldig viktig å notere ned blødninger, også i brunster før bedekkingssesongen. Blødning er det sikreste tegnet på at det har vært en eggløsning og at kua har vært i brunst. Om man i tillegg har fått notert når forbrunsten startet har man oversikt over lengden på brunsten til kua. Har man inseminert 1 – 2 dager før blødning, kan man ha truffet bra med insemineringstidspunktet. Det er ikke alle kuer/kviger som blør, men følg med og noter ved eventuell blødning. Se også etter størknet blod rundt kjønnsåpning, hale, kryss og lår.

Tegn på etterbrunst

- Mindre slim som ikke lenger er trådtrekkende
- Kjønnssleppene blir etterhvert bleke og sammentrukne igjen
- Blødning

Brunstkalenderen fra Geno er et godt hjelpemiddel for god brunstkontroll i besetningen. Denne kan bestilles på tyr@tyr.no

*For mer informasjon
ta kontakt med:*

FRA AVL TIL BIFF

tyr@tyr.no

Tlf: 95 29 08 55